

Consell Econòmic i Social
de Barcelona

DICTAMEN

Sobre el projecte d'Ordenança de mesures
per fomentar i garantir la convivència ciutadana
a la ciutat de Barcelona

Índex

I. Antecedents

II. Contingut

II.1 Introducció. Presentació i Objectius

II.2 Sumari i Continguts

III. Valoracions

D'acord amb les competències atribuïdes al Consell Econòmic i Social de Barcelona (CESB) en els seus estatuts aprovats pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el 22 de desembre del 2004, amb tramitació i estudi previs fets per la Comissió de Política Social i Qualitat de Vida d'acord amb l'article 22 del Reglament de Funcionament i amb l'aprovació de la Comissió Executiva a l'empara de l'article 9.A, emet el següent

DICTAMEN

I: Antecedents

A la reunió extraordinària conjunta de la Comissió Executiva i de la Comissió de Política Social i Qualitat de Vida del CESB va comparèixer la regidora de l'Ajuntament de Barcelona, Sra. Assumpta Escarp per presentar el contingut o objectius de l'esmentada ordenança.

A les reunions ordinàries de la Comissió de Política Social i Qualitat de Vida celebrades els dies 13 i 20 de desembre del 2005, es va debatre el contingut del projecte d'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona i es va aprovar una proposta de Dictamen pel corresponent estudi per la Comissió Executiva.

Els textos posats a disposició de la Comissió de Política Social i Qualitat de Vida del CESB són els següents:

- Projecte d'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona

A la reunió de la Comissió Executiva celebrada el dia 21 de desembre de 2005 es va aprovar els text definitiu del dictamen sobre el projecte d'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona.

II: Contingut

II.1 Introducció.

La Comissió de Presidència, Hisenda i Coordinació Territorial de l'Ajuntament de Barcelona va aprovar inicialment, en data 9 de novembre de 2005, **el projecte d'Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana** a la ciutat de Barcelona.

L'Ordenança es pot definir com:

- Una eina normativa per fomentar la convivència.
- Una eina transversal de l'Ajuntament que implica gran part de l'estructura de responsabilitats polítiques i del sistema administratiu municipal.
- Una eina complementària d'altres polítiques.
- Una eina eficaç per establir els fonaments de dret en cada cas i contribuir a fer més fàcil la seva protecció

Segons la exposició de motius de l'ordenança, actualment la ciutat de Barcelona, com moltes altres ciutats europees i del món, està vivint una sèrie de transformacions, de les quals se'n deriven una sèrie de canvis que tenen efectes en la convivència a l'espai públic. És en aquest marc que l'Ajuntament vol i ha d'exercir el seu paper d'administració propera, fent servir la seva capacitat normativa, entre altres, per posar els mitjans per contribuir a canviar conductes, fomentant la convivència i el civisme i actuant amb autoritat quan resten malmesos els drets dels ciutadans, Així doncs, l'Ordenança es proposa protegir determinats drets de la ciutadania: l'ús de l'espai públic ha de trobar el seu just límit en el dret a la dignitat de les persones, al dret de gaudi d'un espai comú de qualitat, al dret al descans i a l'exercici de la resta de drets que s'han de realitzar sense ingerències en l'àmbit del públic; en suma, a l'espai públic, s'ha de posar l'accent, sobretot, en la cultura del respecte a les persones i els bens.

Els objectius de l'Ordenança són:

- Fomentar els valors de convivència a l'espai urbà.
- Garantir que l'exercici d'un dret no enfosqueixin els deures que totes les persones tenen en aquest espai urbà (ni els drets d'altres persones).
- Establir com a deure general de totes les persones que resideixin a la ciutat o transitin per ella, l'obligació d'utilitzar correctament els espais públics, els serveis, les instal·lacions i el mobiliari i de respectar les normes de conducta.
- Identificar un seguit de conductes que perjudiquen la convivència, adaptant regulacions anteriors amb la inclusió de noves situacions o nous fenòmens.
- Concretar l'actuació de l'autoritat local enfront d'aquestes situacions, mitjançant mesures de foment del civisme, conscienciació, sancions, altres intervencions específiques (retirada de material, retirada dels guanys,...), reparació de danys i mediació.

- Donar eficàcia a les intervencions disciplinàries i legals de l'autoritat municipal, en casos com les actuacions de persones no residents a la ciutat de Barcelona.
- Protegir als sectors de població més afeblits.
- Millorar els espais de col·laboració i avaluació de les mesures per la convivència (Observatori del Civisme...).
- Millorar la col·laboració institucional, tant amb la Generalitat de Catalunya com amb la resta de municipis de l'Àrea Metropolitana.

A partir de l'exposició de motius, el projecte d'Ordenança s'estructura de les següent forma:

- **El Títol I** regula una sèrie de disposicions generals en les quals s'emmarquen les línies mestres de la política de convivència que vol impulsar l'Ajuntament de Barcelona, i es defineix l'àmbit objectiu (on s'aplica) i subjectiu (a qui s'aplica) de la normativa. L'Ordenança aposta per una sèrie de **mesures de foment de la convivència ciutadana** i es fomenta, a més, la col·laboració institucional, l'existència del voluntariat i la col·laboració de les associacions, així com el suport que l'Ajuntament ha de donar a les persones afectades per conductes contràries a la convivència.

- En **el Títol II** del projecte d'Ordenança es defineixen, quins són els **fonaments generals o les finalitats** que es persegueixen amb cada una de les regulacions, i es fixen **quines són les normes de conducta** que s'han de respectar en cada cas. Després de les normes de conducta, en cada capítol o secció s'estableixen les actuacions en cada cas, ja sigui les sancions corresponents com les intervencions específiques o actuacions de serveis municipals que poden activar-se en les diferents circumstàncies.

- I **el Títol III** té per objecte les disposicions comuns relatives al règim sancionador i altres mesures d'aplicació. En aquesta mateixa línia s'inclou la possibilitat que, amb caràcter voluntari, l'infractor o infractora menor, els seus pares o mares o tutors o tutores, sol·licitin acollir-se a un sistema de mediació. També s'estableixen una sèrie de criteris sobre la graduació de sancions, la concurrència de sancions i el procediment sancionador, destacant la regulació del pagament immediat, la reparació de danys o la substitució per cursos o sessions de formació cívica o, si s'escau, es pugui substituir, per prestacions personals.

- L'Ordenança es tanca amb una sèrie de **disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i finals**, entre les previsions de les quals destaca la difusió de l'Ordenança, i l'edició d'una guia sobre la convivència i el civisme. En darrer terme, es contempen normes sobre el desenvolupament de l'Ordenança i la Carta de drets i deures dels ciutadans i compromisos del govern municipal al respecte de polítiques socials.

Exposició de motius

1. Barcelona ha mostrat una forta preocupació normativa pel foment i l'atenció de la convivència en el seu nucli urbà. Des d'un punt de vista normatiu municipal, aquesta preocupació s'ha manifestat amb la redacció d'una sèrie d'Ordenances referides al complex fenomen de la convivència, com l'Ordenança General de Medi Ambient de 26 de març de 1999 o l'Ordenança sobre l'ús les vies i els espais públics de 27 de novembre de 1998.

2. La ciutat de Barcelona està vivint en els últims anys una sèrie de transformacions del que era el seu entorn tradicional que afecten a les pautes de convivència. En primer lloc, el fenomen derivat del creixement de la mobilitat geogràfica i la globalització econòmica que tendeix a barrejar poblacions procedents de cultures diverses.

En segon lloc s'observa un fenomen més directament relacionat amb les formes d'incivisme presents a Barcelona avui: la pèrdua de normes culturals pròpies, i que deriva, per tant, en una situació d'anomia, de falta de sentit, en la que els individus no saben com han d'orientar la seva conducta en no estar socialment ben delimitada. D'aquestes dues grans transformacions socials se'n deriven un seguit de canvis en els comportaments socials, com poden ser: la nova forma de concebre allò que és públic, la forta presència de persones que venen a visitar la ciutat, l'aparició de fenòmens organitzats a través de xarxes (mendicitat, venda ambulants, prostitució), o el deteriorament del mobiliari urbà acompanyat de pintades i grafitis a les parets.

3. La present Ordenança pretén recollir una sèrie de *mesures per fomentar i garantir la convivència*. El que persegueix és, d'una banda, fer front a aquells problemes més greus que no estaven fins ara recollits en els textos normatius vigents i, de l'altra, actualitzar aquelles regulacions que necessiten objectivament ser adaptades a fi que l'autoritat local pugui ser exercitada de manera eficaç i eficient. L'objectiu d'aquesta Ordenança és, doncs, doble: per un costat, pretén fomentar els valors de convivència a l'espai urbà a fi que aquest àmbit representi un espai de llibertat, de civisme, de tolerància i de participació. En suma, a l'espai públic s'ha de posar l'accent en la cultura del respecte a les persones i als béns.

4. Una política normativa municipal de l'Ajuntament de Barcelona troba el seu fonament jurídic en una sèrie de pressupostos normatius. Sens dubte, el primer d'ells és la Constitució de 1978. S'ha de fer menció aquí expressament a la Carta Municipal de Barcelona aprovada per Llei 22/1998, del Parlament de Catalunya, que al seu article 129 preveu que l'ajuntament podria regular, mitjançant Ordenança, aquelles conductes que constituïssin infracció administrativa en una sèrie d'àmbits, entre els quals hi ha aquells que es pretén donar resposta completa en la present Ordenança. Per altra banda, l'article 139 de la Llei

de Bases de Règim Local, introduïda per la Llei 57/2003, de 16 de desembre recull la competència local en aquest àmbit.

Títol I: Disposicions generals

Capítol Primer: finalitat, fonaments legals i àmbit d'aplicació

- Article 1.- Finalitat de l'Ordenança
L'ordenança té per objecte preservar l'espai públic com a lloc de convivència i civisme, on totes les persones hi puguin desenvolupar en llibertat les seves activitats. Regula una sèrie de mesures encaminades específicament al foment i promoció de la convivència i el civisme a l'espai públic, identifica quins són els béns jurídics protegits, preveu quines són les normes de conducta en cada cas i sanciona aquelles que poden pertorbar, lesionar o deteriorar tant la pròpia convivència ciutadana com els béns que es troben a l'espai públic.
- Article 2.- Fonaments legals
L'ordenança incorpora els criteris orientadors de la Carta de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat, es dicta específicament en exercici de les competències que la Carta Municipal de Barcelona i s'ha elaborat d'acord amb allò que s'estableix en els articles 139 i següents de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local.
- Article 3.- Àmbit d'aplicació objectiva
L'ordenança és d'aplicació a tots els espais públics de la ciutat, a aquells altres espais, construccions, instal·lacions, vehicles o elements que estiguin destinats a un ús o a un servei públic, a les platges de Barcelona i a la zona portuària en aquells àmbits o matèries que siguin de competència municipal, s'aplicarà també als espais, les construccions, les instal·lacions i els béns de titularitat privada quan des d'ells es realitzin conductes o activitats que afectin o puguin afectar negativament la convivència i el civisme.
- Article 4.- Àmbit d'aplicació subjectiva
Aquesta ordenança s'aplica a totes les persones que són a la ciutat de Barcelona. És igualment aplicable a les conductes realitzades pels menors d'edat i, en els supòsits en què així es prevegi de manera expressa, als organitzadors d'actes públics.

Capítol Segon: principis generals de convivència ciutadana i civisme: drets i deures.

- Article 5.- Principi de llibertat individual
Totes les persones a les quals es refereix l'article anterior tenen dret a comportar-se lliurement als espais públics de la ciutat i a ésser respectats en la seva llibertat. Aquest dret s'exerceix sobre la base del respecte a la llibertat, la dignitat i els drets reconeguts a les altres persones, així com del manteniment de l'espai públic en condicions adequades per a la pròpia convivència.
- Article 6.- Deures generals de convivència i de civisme
Totes les persones que són a la ciutat s'han de comportar d'acord amb uns estàndards bàsics de convivència i civisme. Ningú no pot, amb el seu comportament, menyscar els drets de les altres persones, especialment d'aquelles persones que, per les seves circumstàncies personals, socials o de qualsevol altra índole, més ho necessitin.
Tothom té l'obligació d'utilitzar correctament els espais públics.
Tots els propietaris o ocupants d'immobles, edificis o altres béns de titularitat privada estan obligats a evitar que, des dels mateixos, puguin produir-se conductes o activitats que causin molèsties innecessàries a les altres persones.

Capítol Tercer: mesures per fomentar la convivència.

- Article 7.- Foment de la convivència ciutadana i del civisme
L'Ajuntament durà a terme les polítiques de foment de la convivència i el civisme que siguin necessàries. Concretament, durà a terme campanyes informatives de comunicació; desenvoluparà les polítiques actives necessàries per garantir la convivència, realitzant tasques de mediació en els conflictes; desenvoluparà polítiques de foment de la convivència i el civisme; realitzarà i/o impulsarà mesures concretes de foment de la convivència i el civisme especialment destinades a infants, adolescents i joves de la ciutat; promourà el respecte a la diversitat cultural, sexual i religiosa; impulsarà la subscripció d'acords de col·laboració amb entitats i associacions per tal de fomentar entre els seus membres llur col·laboració activa amb aquestes campanyes.
Per tal de garantir la màxima eficàcia de les actuacions que s'impulsin les esmentades actuacions municipals podran adaptar-se a les circumstàncies lingüístiques, culturals, socials, religioses o de qualsevol altra índole de les persones.
- Article 8.- Observatori Permanent per a la Convivència
Es constitueix un Observatori Permanent per a la Convivència, com a òrgan col·legiat de caràcter permanent. L'Observatori elaborarà anualment un estudi en el qual s'analitzaran i valoraran les principals qüestions que s'hauran plantejat durant l'any

anterior, es recolliran les conclusions corresponents i es proposarà als òrgans competents l'adopció de les mesures que es considerin oportunes.

- Article 9.- Col·laboració amb la Generalitat de Catalunya.
L'Ajuntament, en l'àmbit de les seves pròpies competències, impulsarà la col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, proposant-li les modificacions normatives que consideri pertinents.
- Article 10.- Col·laboració amb la resta de municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
L'Ajuntament, en l'àmbit de les seves competències, impulsarà la col·laboració amb la resta de municipis compresos a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i fomentarà l'establiment, a nivell metropolità, de sistemes de col·laboració, d'informació i de recollida, anàlisi i intercanvi de dades i experiències.
- Article 11.- Voluntariat i associacionisme
L'Ajuntament impulsarà diverses fórmules de participació adreçades a aquelles persones o entitats o associacions que vulguin col·laborar en la realització de les actuacions i les iniciatives municipals sobre la promoció i el manteniment del civisme i la convivència a la ciutat.
- Article 12.- Accions de suport a les persones afectades per actes contraris a la convivència.
L'Ajuntament col·laborarà amb les persones físiques o jurídiques, públiques o privades, que s'hagin vist afectades o lesionades per actuacions contràries a la convivència i el civisme. Quan la conducta atempti greument la convivència ciutadana, l'Ajuntament, si s'escau, es personarà, en les causes obertes en els jutjats i tribunals.
- Article 13.- Col·laboració de les persones estrangeres en el foment de la convivència i el civisme
L'Ajuntament promourà la col·laboració de les persones estrangeres en el foment de la convivència i el civisme a la ciutat de Barcelona. D'altra banda, a petició del sol·licitant, i en reconeixement d'aquella col·laboració, la farà constar en el corresponent informe de cara a les peticions d'arrelament, autorització de residència temporal o excepcional.

Capítol Quart: Organització i autorització d'actes

- Article 14.- Organització i autorització d'actes públics

Els organitzadors d'actes celebrats als espais públics han de garantir la seguretat de les persones i els béns i han de vetllar perquè els espais públics utilitzats no s'embrutin i no es deteriorin els seus elements urbans o arquitectònics. En cas de deteriorament, els organitzadors resten obligats a la corresponent reparació, reposició i/o neteja.

L'Ajuntament no atorgarà autorització per a la celebració d'aquests esdeveniments quan puguin posar en perill la seguretat, la convivència o el civisme. Quan es tracti de l'exercici del dret fonamental de reunió i manifestació, l'Ajuntament emetrà informe preceptiu motivat en el qual es recolliran les circumstàncies i causes objectives que, en el seu cas, puguin desaconsellar la celebració de l'acte o esdeveniment a l'espai públic previst pels seus organitzadors.

Títol II: Normes de conducta a l'espai públic, infraccions, sancions i intervencions específiques

En aquest títol es regulen les conductes que es consideren antijurídiques i el règim de sancions que correspon a cada una d'elles. El Títol II té, en els seus diferents 12 capítols, una estructura homogènia. Efectivament, cada un dels dotze capítols té quatre articles. En el primer d'ells, s'estableixen els fonaments de la regulació, és a dir, defineixen l'objectiu, les finalitats que es persegueixen amb cada regulació.

En aquest sentit, i segons la conducta que es vol tipificar i normalitzar, es parla de conceptes com la necessitat d'evitar en l'espai públic les pràctiques que atemptin contra la dignitat de les persones i el manteniment de la convivència (Capítol I, Article 15), el dret de gaudir del paisatge urbà (Capítol II, Article 19), la salvaguarda de la seguretat pública (Capítol III, Article 26) la llibertat de circulació i trànsit de les persones i la prevenció de l'explotació de determinats col·lectius (Capítols IV i V, Articles 30 i 34), el dret dels usuaris a l'ús de l'espai públic i la via pública (Capítol VIII, IX, X i XI, Articles 49, 53, 57 i 65 respectivament), la protecció de la salut pública (Capítol VI, Article 42), el dret de gaudir d'un espai públic net i no degradat i al descans dels ciutadans (Capítol VII, Article 45) o el respecte a les persones i béns (Capítol XI, Articles 61 i 70).

En segon lloc, el segon article de cada capítol fixa quines són les normes de conducta prohibides. Com a novetats, s'inclou en un seguit de casos (Capítols I, II, VII, VIII, IX i XI, Articles 16, 20, 46, 50, 54 i 62 respectivament) el fet que els organitzadors de qualsevol acte públic (esportiu, cultural, festiu...) vetllaran perquè no es produeixin durant la seva celebració les conductes descrites en els apartats anteriors i hauran d'informar a les autoritats pertinents de la seva existència. Per altra banda, i sense perjudici de la

responsabilitat civil subsidiària, es regula (Capítols II, VII i XI Articles 20, 46 i 62 respectivament) que els pares, mares i tutors dels menors d'edat seran també responsables directes i solidaris de les infraccions descrites en aquest article comeses pels menors que es trobin sota la seva tutela, sempre que consti culpa o negligència.

El tercer article dels diferents capítols defineix el règim sancionador, concretant les sancions que corresponen a la realització de les diverses conductes antijurídiques. S'estableixen tres tipus de sancions: les lleus, que suposaran multes de 30 a 750 €, segons els casos, les greus, amb sancions que aniran dels 750,01 als 1.500 €, i les molts greus, amb multes de 1.500,01 a 3.000 €.

Finalment, el quart article de cada capítol inclou una sèrie d'intervencions específiques que poden activar-se en les diferents circumstàncies. Al marge de la continuació de l'expedient sancionador, s'estableixen una sèrie d'intervencions paral·leles en funció de la conducta contrària al civisme.

Així quan es parla les conductes contràries a la dignitat de les persones o discriminatòries (Capítol I), s'estableix que els agents les posin coneixement de l'autoritat judicial competent (article 18), en els casos de degradació visual de l'entorn urbà, és dir, grafitis i cartells, (Capítol II, Articles 22 i 25), s'inclou la retirada i intervenció cautelar dels materials o mitjans emprats, així com la neteja o reparació del dany causat (bé directament o pagada per l'Ajuntament amb càrrec a la persona responsable). Hi ha un grup de Capítols (3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, articles 29, 33, 48, 52, 56, 60 i 64 respectivament) en els que s'estableix que els agents de l'autoritat procediran a la intervenció cautelar dels mitjans emprats en la realització de la conducta incívica, així com dels possibles fruits de la conducta infractora (en el cas de juguesques, venda ambulants, etc.).

Per últim, i amb l'objectiu de potenciar la vessant social de l'ordenança, també es tipifiquen accions de reinserció dels individus quan es tracta de, per un costat, de les conductes que adopten formes de mendicitat (Capítol V, Article 37), establint que els agents de l'autoritat informaran totes les persones que exerceixin la mendicitat en llocs de trànsit públic de les dependències municipals i dels centres d'atenció institucional o de caràcter privat (associacions, ONGs, etc.) als quals poden acudir per rebre el suport que sigui necessari per abandonar aquestes pràctiques, així com la necessitat que l'Ajuntament els presti l'ajut que sigui necessari en el marc del Pla d'Inclusió Social aprovat pel municipi. Per altra banda, en el cas de la prostitució (Capítol V, Article 41) l'Ajuntament prestarà informació i ajut a totes aquelles persones que exerceixin la prostitució en espais públics i vulguin abandonar l'exercici d'aquestes pràctiques, aprovarà un Pla Integral per la Prostitució amb la finalitat d'adoptar mesures que fomentin la seva eradicació i per atendre les persones que realitzin aquestes activitats i col·laborarà en la persecució i repressió de les

conductes atemptatòries contra la llibertat sexual de les persones, en especial, les activitats de proxenetisme o qualsevol altra forma d'explotació sexual, i, molt especialment, pel que fa als menors. També en el cas de l'ús impropï de l'espai públic amb caravanes i altres accions similars (Capítol 10, Article 60) s'estableix que els agents acompanyaran aquestes persones a l'establiment o servei municipal adient, amb la finalitat de socórrer-la o ajudar-la en allò que sigui possible, evitant així la sanció prevista.

Dit això, i ja comentats els diferents fonaments de la regulació i les diverses intervencions específiques esmentades, es desenvolupen les normes de conducta prohibides i el seu respecte règim de sancions.

Capítol Primer: atemptats contra la dignitat de les persones

- Article 16.- Normes de conducta
Resta prohibida a l'espai públic tota conducta de menyspreu a la dignitat de les persones, així com qualsevol comportament discriminatori, especialment quan tinguin com a objecte o s'adrecin contra persones grans, infants i persones amb discapacitats.
- Article 17.- Règim de sancions
La realització de les conductes descrites a l'apartat 1 de l'article precedent tindrà la consideració d'infracció greu, i molt greu si es fan contra persones grans, infants i persones amb discapacitats.

Capítol Segon: degradació visual de l'entorn urbà

Secció 1: Grafit, pintades i altres expressions gràfiques

- Article 20.- Normes de conducta
És prohibit realitzar sense permís tota mena de grafit o pintada sobre qualsevol element de l'espai públic, així com a l'interior o l'exterior d'equipaments públics, inclosos transport públic, mobiliari urbà, jardins i vies públiques.
- Article 21.- Règim de sancions
La realització de les conductes descrites tindrà la consideració d'infracció lleu. Tindran la consideració d'infraccions greus les pintades que es realitzin en els elements del transport, en els parcs i jardins públics, en les façanes dels immobles, públics o privats, llevat que l'extensió de la pintada sigui quasi inapreciable, en els senyals de trànsit o de qualsevol element del mobiliari urbà, quan comporti la inutilització total o parcial de funcionalitat de l'element. Per altra banda, les infraccions tindran el caràcter de molt greu quan s'atempti sobre monuments o edificis catalogats.

Secció 2. Pancartes, cartells i fulletons

- Article 23.- Normes de conducta

La col·locació de cartells o qualsevol altra forma de publicitat, haurà d'efectuar-se únicament en els llocs expressament habilitats a l'efecte. És prohibida la col·locació sense autorització de cartells i pancartes en edificis i instal·lacions municipals, en qualsevol espai públic o element del paisatge i el mobiliari urbà o natural. Els titulars de l'autorització seran responsables de la retirada dels elements instal·lats i de reposar els elements al seu estat anterior. Es prohibeix col·locar publicitat als vidres dels vehicles, així com escampar i llançar publicitat.. Les persones físiques o jurídiques que promoguin la contractació o difusió del missatge respondran directament i solidàriament de les infraccions precedents amb els autors materials del fet.

- Article 21.- Règim de sancions

Els fets descrits seran constitutius d'infracció lleu. Tindran, no obstant, la consideració de greus la col·locació de cartells i similars en edificis i instal·lacions municipals i en el mobiliari urbà. Quan les infraccions precedents es realitzin en monuments o edificis catalogats o sobre senyals de trànsit quan s'impossibiliti la seva correcta visió, tindran la consideració de molt greus.

Capítol Tercer: juguesques

- Article 27.- Normes de conducta

És prohibit a l'espai públic l'oferiment de juguesques que comportin apostes amb diners o béns, llevat d'autorització específica.

- Article 28.- Règim de sancions

Tindrà la consideració d'infracció greu l'oferiment d'aquestes juguesques, i de molt greu, quan comportin un risc de pèrdua més enllà del que és habitual en tot joc d'atzar, i, en qualsevol cas, l'anomenat "trile".

Capítol Quart: jocs

- Article 31.- Normes de conducta

Es prohibeix la pràctica de jocs a l'espai públic que causin molèsties als veïns o veïnes i vianants, especialment amb instruments (patins, monopatins) o d'altres objectes que puguin posar en perill la integritat física dels usuaris de l'espai públic, així com la integritat dels béns tant públics com privats. Queda prohibida la utilització d'escales per a vianants, elements per a l'accessibilitat de persones discapacitades, baranes o qualsevol altre element del mobiliari urbà.

- Article 32.- Règim de sancions

Els agents de l'autoritat es limitaran a recordar que les esmentades pràctiques estan prohibides per la present Ordenança. Si la persona persistís en la seva actitud podrà ser sancionada com a infracció lleu, tret de que tinguin la consideració d'infraccions greus, que es produeix quan els jocs comportin un risc rellevant per a la seguretat de les persones o els béns, i, en especial, la circulació temerària amb patins o monopatins per voreres o llocs destinats a vianants, o quan a utilització d'elements o instal·lacions arquitectònics o del mobiliari urbà per a la seva pràctica els posi en perill de deteriorament.

Capítol Cinquè: altres conductes a l'espai públic

Secció primera: Ocupació espai públic per conductes de mendicitat

- Article 35.- Normes de conducta

Es prohibeixen aquelles conductes que, sota l'apariència de mendicitat, representin actituds coactives o obstaculitzin i impedeixin de manera intencionada el lliure trànsit, així com l'oferiment de qualsevol bé o servei no requerit a persones que es trobin en l'interior de vehicles. Queda totalment prohibida la mendicitat exercida per menors o, aquella que es realitzi amb menors o persones amb discapacitats. Es prohibeix també la realització a l'espai públic d'activitats de qualsevol tipus quan obstrueixin el tràfic rodat per la via pública o impedeixin de manera manifesta el lliure trànsit dels vianants.

- Article 36.- Règim de sancions

Els agents de l'autoritat podran recordar, en primer lloc, a les persones que realitzin les esmentades pràctiques que estan prohibides. Si la persona persistís en la seva actitud es procedirà a imposar-li la sanció que correspongui. En tot cas, aquestes sancions podran ser substituïdes per sessions d'atenció individualitzada amb els serveis socials o cursos, així com se'ls prestarà l'ajut que sigui necessari. La realització de les conductes descrites serà constitutiva d'una infracció lleu, excepte quan es tracti de la neteja no sol·licitada dels parabrises dels automòbils, quan la infracció tindrà la consideració de greu, i quan la mendicitat sigui exercida amb menors, fet que es considerarà infracció molt greu.

Secció segona: Utilització de l'espai públic per a l'oferiment i demanda de serveis sexuals

- Article 39.- Normes de conducta

Es prohibeix oferir, sol·licitar, negociar o acceptar, directament o indirectament, serveis sexuals retribuïts a l'espai públic quan aquestes pràctiques excloguin o limitin la compatibilitat dels diferents usos de l'espai públic, especialment quan aquestes

conductes es duguin a terme en llocs situats a menys de dos-cents metres de centres docents o educatius. És absolutament prohibit mantenir relacions sexuals mitjançant retribució per elles a l'espai públic.

- Article 40.- Règim de sancions

Els agents de l'autoritat o els serveis municipals es limitaran a recordar a aquestes persones que les esmentades pràctiques estan prohibides per la present Ordenança. Si la persona persistís en la seva actitud podrà ser sancionada per desobediència a l'autoritat. En tot cas, s'informarà de les possibilitats que les institucions els ofereixen d'assistència social, prestant-los, a més, l'ajut que sigui necessari. Les conductes recollides tindran la consideració de lleus, a menys que es tracti del manteniment retribuït de relacions sexuals a l'espai públic, que tindrà la consideració de molt greu.

Capítol Sisè: necessitats fisiològiques

- Article 43.- Normes de conducta

És prohibit fer necessitats fisiològiques en qualsevol espai públic, especialment quan la conducta descrita es realitza en espais de concorreguda afluència de persones o freqüentats per menors, o monuments o edificis de catalogació especial, o edificis institucionals o administratius.

- Article 44.- Règim de sancions

La conducta descrita serà constitutiva d'infracció lleu, menys en els casos citats com especials en al article anterior, en els que la infracció és considerada greu.

Capítol Setè: consum de begudes alcohòliques

- Article 46.- Normes de conducta

No és permès el consum de begudes alcohòliques en els espais públics, fora dels espais autoritzats, quan pugui causar molèsties a les persones que utilitzen l'espai públic i als veïns. Resta especialment prohibit quan per la morfologia o la naturalesa del lloc públic el consum es pugui fer de forma massiva, quan es pugui deteriorar la tranquil·litat de l'entorn o provocar-ne situacions d'insalubritat, quan el consum s'exterioritzi en forma denigrant per als usuaris dels espais públics o quan els llocs es caracteritzin per l'afluència de menors. Queda prohibit dipositar a la via pública recipients de begudes com ara llaunes, ampolles, vasos, o qualsevol altre objecte.

- Article 47.- Règim de sancions

Aquestes conductes seran considerades com infraccions lleus, tret de les enumerades com especialment prohibides a l'article anterior, que seran constitutives d'una infracció greu.

Capítol Vuitè: comerç ambulant no autoritzat d'aliments, begudes i altres productes consum de begudes alcohòliques

- Article 50.- Normes de conducta

És prohibida la venda ambulant en l'espai públic de qualsevol tipus d'aliments, begudes i altres productes, llevat de les autoritzacions específiques. Es prohibeix la compra o l'adquisició en l'espai públic d'aliments, begudes i altres productes procedents de la venda ambulant no autoritzada.

- Article 51.- Règim de sancions

Sens perjudici de la legislació penal, les conductes prohibides descrites són constitutives d'infracció lleu.

Capítol Novè: activitats i prestació de serveis no autoritzats. demanda i consum d'aquests.

- Article 54.- Normes de conducta

Es prohibeix la realització d'activitats i la prestació de serveis no autoritzats en l'espai públic, com ara el tarot, vidència, massatges, tatuatges i altres activitats anàlogues, així com la demanda, ús o consum dels mateixos.

- Article 55.- Règim de sancions

Les conductes prohibides tipificades en l'article precedent seran constitutives d'infracció lleu.

Capítol Desè: ús impropï de l'espai públic

- Article 58.- Normes de conducta

Resta prohibit fer un ús impropï dels espais públics i els seus elements, de manera que impedeixi o dificulti la utilització per la resta d'usuaris. Així, no és permès acampar a les vies i els espais públics en tendes de campanya o vehicles, dormir als espais públics i rentar-se o banyar-se en les fonts, els estanys o similars o rentar roba en els mateixos.

- Article 59.- Règim de sancions

La realització de les conductes descrites a l'article precedent és constitutiva d'infracció lleu.

Capítol Onzè: actituds vandàliques en l'ús del mobiliari urbà. deteriorament de l'espai urbà ús impropï de l'espai públic

- Article 62.- Normes de conducta

Són prohibides les conductes vandàliques, agressives o negligents en l'ús del mobiliari urbà que generin situacions de risc o perill per a la salut i la integritat física de les persones, els béns o els espais públics o les seves instal·lacions o elements.

- Article 63.- Règim de sancions

Sens perjudici de la legislació penal les conductes descrites a l'article precedent són constitutives d'infracció greu, menys quan puguin generar situacions de risc o perill, que seran considerades com a molt greus.

Capítol Dotzè: altres conductes que pertorben la convivència ciutadana

Secció 1: Zones naturals i espais verds

Subsecció 1.- Platges

- Article 66.- Normes de conducta

La seguretat a les platges i especialment en les activitats en el mar, exigeixen l'observació de les indicacions que es donin i el respecte de les senyalitzacions sobre les condicions i els llocs de bany. És prohibit el bany en els espigons i en altres zones senyalitzades en les quals no es permet el bany o el pas està restringit.

- Article 67.- Règim de sancions

L'incompliment del que disposa l'anterior article constituirà una infracció greu.

Els Articles 68 a 73 inclouen addicions i modificacions de diferents articles de l'Ordenança General del Medi Ambient (Articles 51 i 244), en temes de contaminació acústica, de l'Ordenança General de Circulació (Article 9), quan a la circulació de vehicles per espais naturals, i de l'Ordenança sobre l'ús de les vies i espais públics (Article 28), en temes referits a actes dins d'espais públics.

Títol III: Disposicions comuns sobre règim sancionador i altres mesures d'aplicació

Capítol Primer: disposicions generals

Dins d'aquest capítol primer (Articles 74-85) s'estableixen els elements formals que permetran el desenvolupament i aplicació de l'Ordenança. L'Article 75 estableix que, en la seva condició de policia administrativa, la Guàrdia Urbana és l'encarregada de vetllar pel compliment d'aquesta Ordenança, però amb la col·laboració dels Mossos d'Esquadra.

L'Article 76 determina l'obligació de col·laboració que totes les persones que són a Barcelona per tal de preservar les relacions de convivència ciutadana i civisme a l'espai públic, tipificant-se com a infraccions molt greus (Article 77) totes les conductes obstruccionistes a les tasques de control, investigació o sanció (resistència a l'autoritat, negativa a complir les ordres dels agents, negativa a donar dades o donar-les falses). En aquest capítol també s'estableixen els elements probatoris dels agents de l'autoritat (l'Article 78) i la figura de la denúncia ciutadana (l'Article 79 permet que qualsevol persona

pugui denunciar l'existència d'un determinat fet que pugui ser constitutiu d'una infracció de l'establert en aquesta Ordenança, establint els requisits formals que ha de tenir, així com el dret del denunciador a que es garanteixi el seu anonimat).

Així mateix, desenvolupa les mesures de caràcter social (informació dels serveis socials o mèdics corresponents i del lloc concret on són, acompanyament als esmentats serveis) quan el presumpte responsable de l'incompliment de l'Ordenança sigui indigent o presenti altres mancances o necessitats d'assistència social (Article 80) o les mesures específiques a aplicar en el cas que les persones infractores siguin no residents al terme municipal de Barcelona (l'Article 81 estableix l'opció de fer efectives les sancions per l'import mínim quan s'assumeixi d'entrada la culpabilitat, l'obligació de comunicar i acreditar a l'agent de l'autoritat denunciador la identificació personal i el domicili habitual i el lloc i l'adreça d'on s'estan allotjats a la ciutat, la possibilitat, com a mesura cautelar, d'imposar l'ingrés d'una quantitat econòmica que representi el mínim de la sanció econòmica prevista si la sanció no fos satisfeta o la comunicació, quan l'infractor sigui estranger, dels fets a l'Ambaixada o Consolat corresponent i a la Delegació del Govern de la infracció, informant de la identitat de la persona infractora i de la sanció que recaigui).

L'Article 82 s'ocupa de la responsabilitat per conductes contràries a l'Ordenança comeses per menors d'edat. Es preveu la possibilitat de substituir les sancions pecuniàries per mesures correctores, com ara l'assistència a sessions formatives, treballs per a la comunitat, o qualsevol altre tipus d'activitat de caràcter cívic. Com ja es va establir en diferents articles del Títol II, es determina que els responsables dels menors seran responsables civils subsidiaris dels danys produïts per les infraccions comeses per ells i també responsables directes i solidaris de les infraccions, sempre, en aquest cas, que concorri culpa o negligència per part seva. També s'estableix que la Guàrdia Urbana intervindrà en aquells supòsits en els quals els menors d'edat transitin o romanin en espais públics durant l'horari escolar i els conduirà al seu domicili o al centre escolar on estigui inscrit, posant en tot cas en coneixement dels seus pares o tutors de l'autoritat educativa competent, que el menor ha estat trobat fora del centre educatiu en horari escolar. Els pares o tutors seran responsables de la permanència dels menors a la via pública i de la no assistència d'aquests als centres educatius, i quan concorri culpa o negligència, podran ser sancionats amb multa des de 100 fins a 500 euros, o en el seu cas acceptar assistir a les sessions d'atenció individualitzada o cursos de formació que, en el seu cas, s'imposin com a alternativa a la sanció pecuniària.

L'Article 84 s'ocupa de la Mediació. L'Ajuntament de Barcelona promourà especialment la mediació i la resolució alternativa dels conflictes, bàsicament en aquells supòsits en els quals les infraccions siguin comeses per menors i sempre que els responsables del menor acceptin, designant mediadors per tal de cercar una solució consensuada entre ells, el menor i l'administració municipal, així com, si s'escau, les víctimes de la infracció. Aquest sistema de mediació podrà ser aplicat també, amb caràcter voluntari, a altres conductes i col·lectius específics. Per últim, l'Article 85 s'ocupa de la Justícia de proximitat, establint

que l'Ajuntament col·laborarà amb la màxima eficàcia en la implantació a la ciutat de la Justícia de Proximitat, cercant els mecanismes de coordinació oportuns amb el Ministeri de Justícia i amb el Departament de Justícia de la Generalitat.

Capítol Segon: règim sancionador

En aquest capítol (articles 86-94) es desenvolupa tot el règim sancionador de l'Ordenança. Destaca allò referent a la gradació de les sancions (Art. 86), establint-se que aquestes es graduaran segons la gravetat de la infracció, l'existència d'intencionalitat, la naturalesa dels perjudicis causats, la reincidència, la reiteració i la capacitat econòmica de la persona infractora, i s'imposin sancions no pecuniàries, siguin alternatives o obligatòries, la determinació del seu contingut i durada es farà, també, tenint en compte els mateixos principis. Es desenvolupa també la rebaixa de la sanció si es paga de manera immediata (Article 90), la substitució de les multes i reparació dels danys per treballs comunitaris quan hi hagi consentiment previ de l'interessat (Article 91) i el procediment sancionador (delegació de l'Alcalde, tramitació, etc., Article 92).

També s'estableix l'obligació que l'import de les sancions imposades es destini a millorar l'espai urbà (Article 89), el fet que quan les conductes a que es refereix l'Ordenança poguessin constituir infracció penal, es remetin al Ministeri Fiscal o a l'autoritat judicial, sense que la condemna o l'absolució penal dels fets impedeixi la sanció administrativa si s'aprecia diversitat de fonament (Article 93) o la definició de la prescripció (Article 94), que es regirà per la legislació administrativa sancionadora general.

Els **Capítol Tercer, Quart, Cinquè, Sisè i Setè** desenvolupen aspectes molt concrets sobre l'aplicació de l'Ordenança. El Capítol Tercer, Article 95, regula la Reparació de danys, determinant que la imposició de les sancions no exonera la persona infractora de l'obligació de reparar els danys o perjudicis causats, llevat que aquesta es substitueixi per treballs en benefici de la comunitat. Destaca també el Capítol Cinquè, Article 97, on es desenvolupen les mesures de policia administrativa directa, regulant el paper dels agents de l'autoritat, que podran exigir el compliment immediat de l'Ordenança, i podran requerir verbalment a les persones que no respectin les normes a cessar en la seva actitud o comportament, a més de tenir capacitat, quan hi hagi deteriorament de l'espai públic, per a requerir al seu causant a que procedeixi a la seva reparació, restauració o neteja immediates. quan sigui possible, a més de tenir potestat per a demanar a la persona presumptament responsable que s'identifiqui. Finalment, ressaltar, dins del Capítol Sisè, l'Article 99, que regula els Comisos, establint que els agents de l'autoritat podran, en tot cas, comisar els estris i el gènere objecte de la infracció així com els diners, fruits o productes obtinguts amb l'activitat infractora, a més de determinar el destí dels mateixos.

L'Ordenança té, a més, un seguit de disposicions complementàries:

La Disposició transitòria estableix que els expedients incoats per infraccions comeses abans de l'entrada en vigor d'aquesta Ordenança es regiran, en allò que no perjudiqui la persona

imputada, pel règim sancionador vigent en el moment de cometre's la infracció. La Disposició derogatòria determina, com és habitual, la derogació de totes les disposicions contingudes a les ordenances municipals de Barcelona que contradiguin la present Ordenança.

Finalment, hi ha sis Disposicions finals, que regulen la Difusió de l'Ordenança, que es distribuïda àmpliament en diferents punts de la ciutat, la Revisió de la mateixa, que es farà cada dos anys, la Refosa d'aquesta Ordenança amb l'Ordenança sobre l'ús de les vies i els espais públics i la compilació de les ordenances vigents, la obligació de presentar el Pla Integral per la Prostitució i l'adequació del Programa d'Actuació de les persones sense sostre i el Pla de reinserció social i laboral als objectius previstos en aquesta ordenança, mentre que, finalment, es regula que l'Ajuntament haurà de recollir, en una carta, els drets i deures de ciutadans i els donarà a conèixer al conjunt de la ciutadania i a les persones que són a Barcelona.

III: Valoracions

Creiem important destacar que les següents valoracions han estat aprovades per consens de tots els grups que formen part del Consell Econòmic i Social de Barcelona i que són fruit d'un intens procés de debat i diàleg entre els agents econòmics i socials. També cal assenyalar que els diversos grups han presentat les seves al·legacions individuals durant el tràmit d'audiència pública de l'esmentada ordenança.

En primer lloc, el Consell Econòmic i Social de Barcelona considera que, tant el contingut de l'exposició de motius com l'estructura de l'*Ordenança de mesures per fomentar i garantir la convivència ciutadana a la ciutat de Barcelona*, són didàctics i entenedors. No obstant, apreciem que aquest objectiu pot quedar desvirtuat per l'ordre dels articles establert al Títol II que posa en primer terme les sancions, i en segon lloc les mesures específiques relatives a mediació, intervencions cautelars i reparació de danys. Tot i que l'articulat segueix la lògica jurídica d'establir primer les sancions i, en funció del grau de gravetat d'aquestes, la seva substitució per treballs o activitats substitutòries, creiem més adequat, donada la pròpia filosofia que defensa l'Ordenança, posar en primer terme les mesures preventives i de mediació. D'aquesta manera es posaria l'èmfasi en els aspectes pedagògics que conté l'ordenança per renovar i posar al dia la cultura cívica ciutadana que sempre ha definit la convivència a la nostra ciutat.

D'altra banda, manifestem la nostra preocupació pel fet que de l'aplicació de l'Ordenança es pugui derivar un elevat grau de discrecionalitat administrativa i que s'hauria d'evitar, definint i homogeneïtzant els criteris d'aplicació. Al mateix temps, seria necessària una major concreció dels recursos i mitjans de que disposarà l'Ajuntament de Barcelona per fer efectiu els seu compliment. És a dir, per una banda l'Ordenança estableix mecanismes de mediació, però, per l'altre no s'han definit els processos i recursos per portar-ho a la pràctica. En aquest sentit considerem que les persones encarregades de les tasques sancionadores i de mediació haurien de rebre una formació adient per tal que les seves intervencions siguin coherents amb els objectius previstos a l'ordenança.

Considerem d'especial rellevància destacar la inclusió, per primera vegada en una ordenança, en els articles 15 i 16, de la salvaguarda de la dignitat de les persones, i molt especialment la protecció de les persones i col·lectius més febles com la gent gran, els infants i les persones amb discapacitats, així com la prohibició de les pràctiques discriminatòries de contingut xenòfob, racista, sexista, homòfob o de qualsevol altra condició o circumstància personal, econòmica o social.

Respecte al llenguatge emprat, creiem que s'hauria de posar més èmfasi en la necessitat de garantir la llibertat individual i el respecte de cadascú.

També manifestem la nostra preocupació pel fet que aquesta ordenança pugui haver estat redactada amb certa urgència, accelerant els processos que s'havien endegat, cosa que pot fer pensar que ha estat motivada per l'existència de campanyes mediàtiques poc fonamentades o producte d'una certa exageració de determinades conductes incíviques protagonitzades per col·lectius molt determinats. Caldria aprofundir més en la diagnosi, les causes i els espais on es desenvolupen aquestes conductes, per tractar d'evitar els seus impactes negatius i que puguin ser considerades com un problema global de la ciutat. Creiem que cal un esforç per diferenciar les “conductes incíviques” de les “conductes de necessitat social”.

En relació als problemes originats per persones no residents cal treballar i definir un model turístic corresponsable amb els usos i serveis que la ciutat posa al seu abast.

L'article 89 de l'Ordenança regula que la recaptació obtinguda per les sancions imposades es destinarà a programes per a millorar l'espai urbà com a lloc de trobada i convivència, fet que ens sembla molt positiu. No obstant, considerem que s'hauria d'establir que la recaptació anés, directament, als plans socials esmentats en la pròpia ordenança.

Atès que la disposició final tercera preveu, en el termini d'un any, elaborar un text refós d'aquesta ordenança amb la de l'*Ús de vies i espais públics*, proposem aprofitar aquest període per a mantenir i aprofundir en la participació ciutadana, mitjançant la creació de grups de treball específics, implicant als organismes amb competències, als col·lectius i a les persones afectades per recollir les seves aportacions. Una més gran implicació de la ciutadania generarà noves i majors complicitats per gaudir d'una ciutat cívica on la convivència continuï sent el seu principal actiu i senyal d'identitat.

Barcelona, 21 de desembre de 2005

José A. Fernández Manrique
Secretari general del CEBB

Vist i plau
Rosa Virós i Galtier
Presidenta del CEBB